Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων

Τρομοκρατία: Νέοι ενάντια στον εξτρεμισμό και την ριζοσπαστικοποίηση

Όπως δήλωσε η βραβευμένη με Νόμπελ Μαλάλα Γιουσάφζαι: "Με τα όπλα σκοτώνεις τους τρομοκράτες, με την Παιδεία σκοτώνεις την τρομοκρατία".

Η τρομοκρατία είναι ένα από τα κυριότερα ζητήματα ασφάλειας που απασχολούν όλα τα κράτη ανά τον κόσμο. Η ριζοσπαστικοποίηση των νέων ανθρώπων διευκολύνει την ένταξή τους σε τρομοκρατικές και εξτρεμιστικές ομάδες, με αποτέλεσμα να επιδίδονται σε βίαιες ενέργειες εναντίον αθώων πολιτών, με στόχο να πλήξουν κυβερνήσεις, θεσμούς και καθεστώτα. Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τα αίτια ριζοσπαστικοποίησης των νέων, η οποία οδηγεί στον εξτρεμισμό και την τρομοκρατία και ταυτόχρονα προτείνει συστάσεις για μείωση των φαινομένων.

Οι ακραίες ενέργειες, όπως η μη αποδοχή των διαφορετικών ιδεών και απόψεων, αποτελούν χαρακτηριστικά του εξτρεμισμού. Ο εξτρεμισμός και η τρομοκρατία είναι προϊόντα ριζοσπαστικοποίησης, χαρακτηριστικό της οποίας είναι η εξειδικευμένη εκπαίδευση, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την έξαρση των εξτρεμιστικών και τρομοκρατικών ενεργειών.

Στις μέρες μας, η τρομοκρατία έχει πάρει επικίνδυνες διαστάσεις, θέτοντας σε κίνδυνο την καθημερινότητα ανυποψίαστων πολιτών και καταπατώντας τους τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Είναι επιτακτική ανάγκη να αναλυθεί το θέμα από τους νέους καθώς η Κύπρος αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία προωθεί την προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, την πολυπολιτισμικότοτητα και την ειρηνική συμβίωση μεταξύ των μελών της.

Η ριζοσπαστικοποίηση και κατ'επέκταση η τρομοκρατία, δεν είναι εφήμερα προβλήματα που μπορούν να καθοριστούν σε γεωγραφικά πλαίσια. Από τα μέσα του 20ου αιώνα με την εμφάνιση της μοντέρνας τρομοκρατίας, έχει βρει πρόσφορο έδαφος σε θρησκευτικά ή και ιδεολογικά ερείσματα, που εμπεριλείει κοινωνικούς, πολιτικοοικονομικούς και πολιτισμικούς παράγοντες. Ο κίνδυνος αλλοίωσης της ταυτότητας, καθώς και η αναζήτησή της, καλύπτει ταυτόχρονα υλικές, κοινωνικές και ψυχολογικές ανάγκες. Κύριος παρονομαστής σε όλες τις περιπτώσεις είναι η περιθωριοποίηση που υφίστανται κάποιες ομάδες και μπορεί να οδηγήσει σε φανατισμό.

Ο φανατισμός μπορεί να είναι προϊόν κοινωνικο-πολιτικής, οικονομικής, εθνοτικο-φυλετικής, θρησκευτικής ή ιδεολογικής αντίδρασης. Έτσι, μια περιθωριοποιημένη κοινωνική τάξη, ομάδες που βιώνουν οικονομικές δυσχέρειες ή που μάχονται την καπιταλιστική φύση του οικονομικού συστήματος και των συγκρουόμενών συμφερόντων και ενδυναμώνουν την παρανομία, μπορούν να οδηγήσουν σε τρομοκρατικές ενέργειες. Επίσης, εθνοτικές ομάδες εντός κρατών που αποζητούν για χρόνια την ανάδειξη της ταυτότητάς τους, αλλά και ο θρησκευτικός φανατισμός που αποσκοπεί στην εξάπλωση της «ορθής» πίστης, μπορούν να αποτελέσουν παράγοντες ενίσχυσης της τρομοκρατίας.

Σε αυτά συμβάλλουν προκαταλήψεις και στερεότυπα συγκεκριμένων ομάδων, αλλά και ψυχολογικοί παράγοντες αισθημάτων κατωτερότητας, περιθωριοποίησης ή απογοήτευσης των συμμετεχόντων τέτοιων οργανώσεων, οι οποίοι με την εμπλοκή τους εξασφαλίζουν το αίσθημα του «συνανήκειν», την ισχυροποίηση ή την εκτόνωση που αποζητούσαν. Ταυτόχρονα, η αδυναμία επιβολής από τα κράτη της δημόσιας τάξης και της δικαιοσύνης μπορεί να επιδεινώσει την κατάσταση. Οι ολοένα αυξανόμενες και συχνά μη ελεγχόμενες μεταναστευτικές ροές και η ένταξη νέων πληθυσμών, είτε αυτές αφορούν οικονομικούς, είτε πολιτικούς μετανάστες και πρόσφυγες, επιτρέπει την ενδεχόμενη, παράλληλη είσοδο εξτρεμιστικών στοιχείων.

Από την άλλη, η ελλιπής παιδεία και εκπαίδευση σε θέματα ισότητας, αποδοχής και αλληλοκατανόησης, καθιστά ορισμένα κοινωνικά σύνολα εύκολο στόχο ασπασμού ριζοσπαστικοποιημένων απόψεων και ιδεολογιών, καθώς στερούνται κριτικής σκέψης. Ως εκ τούτου, δύναται ορισμένοι να γίνουν ευκολόπιστοι, αντιδραστικοί, αλλά και δέκτες ακραίων ιδεολογιών, που πιθανόν να αποσκοπούν σε εξτρεμιστικές δραστηριότητες.

Ακόμη, η αμεσότητα που προσφέρει η τεχνολογία για ιδεολογικό ή και θρησκευτικό φανατισμό, γιγαντώνει τις δυνατότητες που έχουν στα χέρια τους οι υποκινητές της τρομοκρατίας. Η ευκολία ανταλλαγής πληροφοριών και οργάνωσης ομάδων και δράσεων μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο που χρησιμοποιούν οι τρομοκρατικές οργανώσεις.

Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα αίτια αναφορικά με την πρόκληση του εξτρεμισμού και της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγούν στην τρομοκρατία, η Βουλή των Νέων Αντιπροσώπων εισηγείται μία στοχευμένη εθνική στρατηγική. Στο πλαίσιο αυτό προτείνει ένα σύνολο μέτρων, δράσεων και πρακτικών με σκοπό να αποτελέσουν οδηγό στην προσπάθεια αντιμετώπισης του φαινομένου της τρομοκρατίας, τόσο σε επίπεδο πρόληψης όσο και αντιμετώπισης. Ειδικότερα, οι προτάσεις αυτές αφορούν την Κοινωνία των Πολιτών και τον κρατικό φορέα. Συγκεκριμένα, προτείνουμε τα εξής:

Την ενίσχυση του ρόλου του ενεργού πολίτη μέσω της συμμετοχής του σε σωματεία και οργανώσεις που προσβλέπουν στην κοινωνική συνοχή, ενσωμάτωση, αλληλεγγύη και δράση με σκοπό την έκλειψη φαινομένων όπως η περιθωριοποίηση και ο κοινωνικός αποκλεισμός.

Επιπρόσθετα, για την ενεργοποίηση της νεολαίας η Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων προτείνει τη θεσμοθέτηση δράσεων όπως η προσομοίωση της Βουλής των Νέων Αντιπροσώπων και τη σύσταση μιας επιτροπής που να υπάγεται στο Συμβουλίου Νεολαίας Κύπρου και τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου. Συγκεκριμένα, η επιτροπή αυτή να εξετάζει και να προωθεί αναλόγως στους αρμόδιους φορείς προτάσεις και εισηγήσεις νέων οι οποίοι εντοπίζουν κενά και αδυναμίες και προτείνουν πιθανές λύσεις. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στο να δοθεί φωνή στη νεολαία και να καλλιεργηθεί το αίσθημα του συναποφασίζειν στα κοινά, η κριτική ικανότητα των νέων και οι δημοκρατικές αξίες όπως η διαλλακτικότητα και η ανεκτικότητα.

Η αντιμετώπιση του φαινομένου της ριζοσπαστικοποίησης απαιτεί τον εντοπισμό των αιτιών και των εκφάνσεών του με βάσει τα υφιστάμενα δεδομένα της κυπριακής κοινωνίας. Με γνώμονα το πιο πάνω προτείνεται η συνεργασία του κράτους με εμπειρογνώμονες (κοινωνιολόγους, ψυχολόγους, εκπαιδευτικούς κ.λπ.), οι οποίοι μέσω μεθόδων μέτρησης της κοινωνικής συμπεριφοράς όπως οι δημοσκοπήσεις, δύναται να εντοπίσουν την έκταση του προβλήματος και να προτείνουν στοχευμένες, πραγματοποιήσιμες και αποτελεσματικές λύσεις.

Σε κρατικό επίπεδο, προτείνεται η Πολιτεία να ενθαρρύνει τη θεσμοθέτηση πολυπολιτισμικών δράσεων με ανθρωποκεντρική προσέγγιση επιδιώκοντας την άμβλυνση φαινομένων και συμπεριφορών που χαρακτηρίζονται από ξενοφοβία και ρατσισμό, υπέρ του διαπολιτισμικού διαλόγου.

Ακόμη, στον τομέα της εκπαίδευσης προτείνεται ένα ευέλικτο ανθρωποκεντρικό σύστημα εκπαίδευσης, το οποίο να προάγει την κριτική σκέψη και την ανεκτικότητα. Μέσω της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης δύναται να γίνει εφικτή η εμπέδωση του πολιτισμικού πλουραλισμού, η κατάργηση του εθνικιστικού τρόπου σκέψης και η απαλλαγή από τα δεσμά του δογματισμού και του φανατισμού. Με τον τρόπο αυτό οι νέοι δύναται να θωρακιστούν με αντισώματα ενάντια στην πιθανή στρατολόγηση και ριζοσπαστικοποίηση εξοστρακίζοντας την πιθανότητα αναβίωσης της μισαλλοδοξίας και του εξτρεμισμού.

Στα πλαίσια της διά βίου μάθησης προτείνεται επίσης να χρηματοδοτηθούν επιμορφωτικά προγράμματα, όπως βιωματικά εργαστήρια. Απώτερος στόχος αυτής της πρότασης είναι η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση του συνόλου των πολιτών για φαινόμενα όπως, ο ρατσισμός και οι διακρίσεις, ώστε να υιοθετήσουν στάσεις και συμπεριφορές που συμβαδίζουν με το σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ακόμη, κρίνεται αναγκαία η εναρμόνιση της νομοθεσίας της Κυπριακής Δημοκρατίας με το ευρωπαϊκό κεκτημένο, ώστε να συμβαδίζει το κανονιστικό της περιεχόμενο με την εφαρμογή της στην πράξη.

Σε ταυτόχρονη δράση και υπερβαίνοντας τα εθνικά σύνορα, η Βουλή των Νέων Αντιπροσώπων εισηγείται την υιοθέτηση και εφαρμογή μιας ευρωπαϊκής/διεθνούς στρατηγικής με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Βασικός πυλώνας της ευρωπαϊκής/διεθνούς στρατηγικής να είναι η διακρατική ανταλλαγή πληροφοριών επιδιώκοντας την εκτενέστερη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών ασφαλείας και η προώθηση διμερών ή/και πολυμερών συμφωνιών με τρίτες χώρες με στόχο την πρόληψη και καταπολέμηση της τρομοκρατίας και τη διασφάλιση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης.

Σήμερα, εν έτη 2016, μετά από δεκαετίες πολύνεκρων τρομοκρατικών επιθέσεων, οι οποίες εντείνονται με το πέρασμα του χρόνου, οι νέοι διεκδικούν στρατηγική και αποτελεσματική δράση κατά της τρομοκρατίας. Εμείς λοιπόν, ως η αυριανή γενιά θα πρέπει να διαφυλάξουμε ως κόρη οφθαλμού αξίες όπως η δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η πάταξη της τρομοκρατίας είναι πλέον ψηλά στην ατζέντα όλων των κρατών. Στόχος μας ως μικρή αλλά ενεργή κοινωνία, είναι να προστατεύσουμε την κοινωνία και τον κόσμο γενικότερα, από τα φαινόμενα αυτά.